

כי תשא (350)

מן ההר, שההר כבר ירד למטה למקומו ומשה עדיין לא ירד.
ספר "אוצרות התורה"

וַיֹּאמֶר אֱהֱרָן וַיִּבְנֶן מִזְבֵּחַ לִפְנֵי וַיִּקְרָא אֱהֱרָן וַיֹּאמֶר חַג לַיהוָה מִקֹּדֶשׁ (לב. ה)

לכאורה קשה, מדוע לא דחה אותם עוד מעט עד שיבוא משה, ושוב לא היה צריך לעשות עבורם את העגל? כך הקשה בספר "פרדס יוסף", ותרץ שאהרן חשש שיהיה חילול ה', שהרי בעבודה זרה מחשיב הקב"ה את המחשבה כמעשה, ובמחשבה כבר חטאו בני ישראל, וממילא בודאי תבוא פורענות קשה עליהם, ויאמרו הגויים כי פורענות זו באה להם "מבלתי יכולת ה' להביא אותם אל הארץ", ולא משום שעבדו עבודה זרה. על כן עשה אהרן את העגל, כדי להוציא מן הכוח אל הפועל את המחשבה לעבוד לעגל הזהב, וכך יודע שלא עביד קודשא בריך הוא דינא בלא דינא, ויתקדש שם שמים בעולם.
ספר "ומתוך האור"

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רְאִיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קָשָׁה עָרְף הוּא (לב. ט)

מחזירין קשי ערפם לנגד מוכיחיהם, וממאנים לשמוע (רש"י). שאל רבי שלום שבדרון זצ"ל, הנה כאשר רצה ה' להעניש את עם ישראל מחמת חטא העגל, אמר למשה: "ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף הוא". וקשה, מדוע לא מוזכר עון העגל שעליו נידונו לכליה? וביאר על פי פירוש רש"י, שקשיות עורף היא: שמחזירין ערפם לעבר מוכיחיהם וממאנים לשמוע, והוא שהרגו את חור מפני שהוכיח אותם בדברים. ואם כן עורף אינה עון חדש, אלא שורש עון העגל. וכן משמע (ירמיהו ב' לה): "הנני נשפט אותך על אמרת לא חטאתי". שמשפטו של ה' הוא עבור הסירוב להכיר בחטא. החטא עצמו, גדול ככל שיהיה, ניתן לסליחה, אך ההתכחשות שבאה בעקבות החטא, היא קשיות עורף. כאשר מוכיחים אדם הוא לא מכיר בחטאו ואומר לא חטאתי, הרי הוא לוקח את החטא והופכו מנפילה למרידה, ועל כך אומר ירמיהו, "הנני נפשך אותך".
ספר "להתענג בתענוגים"

וַיֹּאמֶר מִי לָהּ אֵלֶי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי (לב. כו)
פעם נכנס אחד התלמידים לפני החפץ חיים. שאל אותו הח"ח: האם הינך כהן. השיב התלמיד: לא. שאל אותו הח"ח: מדוע אינך כהן. אמר לו: כי אבי אינו כהן. המשיך הח"ח ושאל: מדוע אביך אינו כהן. התלמיד נבוכ לנוכח שאלותיו של הח"ח, כי לא ידע למה הוא חותר. אמר לו החפץ חיים: יודע אתה מדוע אני הנני

הַעֲשִׂיר לֹא יִרְכָּה וְהַדָּל לֹא יִמְעִיט מִמִּחְצִית הַשָּׁקָל לָתֵת אֶת תְּרוּמַת יְהוָה לְכַפֵּר עַל נַפְשֵׁיכֶם (ל. טו)

מבאר הכתב סופר: הרכוש האמיתי שיש לאדם הוא רק מה שנתן לצדקה, מפני ששאר ממנו יכול להלקח ממנו בהרף עין. ונראה שזה פירוש הפסוק: "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כח. כב). דהיינו "וכל אשר תתן לי". מכל מה שאתה, הקב"ה, נותן לי, רק מה ש"עשר אעשרנו לך" יכול להחשב שלי. ובדרך זה נראה גם לפרש את הפסוק: "ואיש את קדשיו לו יהיו" (במדבר ה. י), דהיינו רק מה שנותן איש לקודש, דהיינו לצדקה, נחשב שלו. וזהו: "הַעֲשִׂיר לֹא יִרְכָּה", לא יהיה לו יותר ממחצית השקל שנותן, כי הרכוש שנשאר בידו אינו שלו. "וְהַדָּל לֹא יִמְעִיט", לא יתמעט לו כלום "מִמִּחְצִית הַשָּׁקָל", מפני שרק מה שנותן נחשב כשלו.
ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

לְכַפֵּר עַל נַפְשֵׁיכֶם (ל. טו)

ויש להבין מדוע מחצית השקל דוקא ולא מטבע אחרת. ונראה, דהנה איתא בירושלמי (שקלים פ"ה. ה"ג): טעם למצות מחצית השקל, לפי שחטאו בעגל במחצית היום, יתנו מחצית השקל. ולפי זה יש לומר כי הוא מדויק מאוד בחשבון: החטא העגל כל אחד הביא נזם זהב: "ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם" (שמות לב. ג), ונזם זהב הוא משקל של בקע, ובקע הוא בדיוק מחצית השקל: "בקע לגולגלת מחצית השקל" (שמות לח. כו). וכנגד כל מחצית שהביאו לעגל, הביאו מחצית לבית המקדש לכפר.

ספר "שבענו מטובך" רב חיים קניבסקי זצ"ל

חישובם המוטעה של בני בירידת מן ההר

וַיֹּאמֶר הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר... פִּי זֶה מֹשֶׁה... לֹא יִדְעֵנוּ מֶה הָיָה לוֹ (לב. א)

לכאורה תיבת "מן הָהָר" מיוחדת, שמה נפקא מינה אם מן ההר ירד או ממקום אחר? אלא, ביאר בספר "אמרי שפר", דבתיבות אלו טמון סיבת טענותם של בני ישראל בעשיית העגל, דהנה אמרו חז"ל (שבת פח:): שכפה עליהם ההר כגיגית, א"כ מוכח דההר הוגבה למעלה והיה עומד ותלוי ברפיון. וכיון שנמשך זמן קבלת התורה מ' יום, אם כן כל המ' ימים היה ההר תלוי ומוגבה למעלה שמא לא יקבלו את התורה. אולם כיון שקיבל משה את הלוחות בידיו כבר נגמר קבלת התורה, ולא היו יכולים לחזור בהם, ואז חזר ההר למקומו כבתחילה. נמצא שההר חזר למקומו ביום מ' ומשה לא ירד עד למחר. וזה שאמר הכתוב: "וַיֹּאמֶר הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר", דהיינו שהוא מתאחר לרדת יותר

כהן, ואתה אינך כהן, מפני שאחר מעשה העגל כשקרא משה רבינו "מִי לֵה' אֱלֹהִים", נאספו אליו בני לוי, ולכך זכו לכהונה, הם, ובניהם ובני בניהם עד עולם. הוסיף הח"ח ואמר: מכאן למדים אנו שכשם שכך זכו אבות אבותינו בכהונה, כך גם כל מי שנענה לקריאה של "מִי לֵה' אֱלֹהִים", זוכה ומזכה את בניו ואת בניו עד סוף הדורות. **רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"**

הלכה: משחקי כלי נגינה לילדים בשבת

ילד מעל גיל שלוש אסור לתת לו לשחק במשחק שמנגן או משמיע קול וכדו', וכן יש חיוב להפרישו. ואף שלמצוות עשה החיוב לחנך הוא בגיל מאוחר יותר, אולם לגבי איסור מלאכה ולא תעשה גיל החינוך הוא הרבה יותר קטן, ומתחיל בשעה שבה הילד מבין שיש שבת פעם בשבוע ואסור ביום זה לעשות דברים מסויימים (מ"ב שמג סק"ג)

ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: העולם יפה וברור כל זמן שאין ערפל

ספר "שמחה"

חקירה: קנין פירות

כשקונה עוד ל' יום, הקניין יחול רק עוד ל' יום, או שכבר מתחילה חל הקניין על זכות העתיד (מערכת הקניינים ח: חל כבר מתחילה, שהרי מועיל גם אם מת באמצע) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: אבן ואבן

יהודי בר אוריין נותח בבית חולים והוצאו שתי אבנים מתוך כיס המרה שלו. כששמע החולה על כך חיך, ואמר בבדיחותא: הנה קיימתי את הכתוב: לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן. **ספר "חד וחלק" חלק ג (דף קפ)**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זויר, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'וסי חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי.

וְיִשְׁמַע הָעָם אֶת הַדְבָר הָרַע הַזֶּה וַיִּתְאַבְּלוּ (לג.ד)
סח רבי שמואל מסלונים: לימדנו תורה בפרשת העגל שני דברים: א) שלט יאמין אדם בעצמו, כי עם ישראל בדור דעה, שהיו במדרגה עילאה אחרי קריעת ים סוף ומתן תורה, מסוגלין ליפול נפילה כל כך נוראה. ב) יהודי, אף כי שקע בתהום אבדון חלילה לו שיתייאש! שהרי גם ?כשפלחו ישראל לעגל, שברו את לבם לאחר מכן וחזרו בתשובה, ובזכות הבושה ושלמות רוחם עוד המשיכו על עצמם י"ג מילין של רחמים, ולא עוד אלא שנצטוו אז על עשיית המשכן וזכו להשראת השכינה. אין לך דבר העומד לפני התשובה. **ספר "טעם התורה"**

הִנֵּה מָקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ עַל הַצֹּר. וְהִנֵּה בְּעֶבֶר כְּבֹדִי וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצֹּר (לג. כא. כב)

הרב מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, שנודע בדרשותיו הנלהבות, היה נוהג לומר: "הִנֵּה מָקוֹם אֲתִי", אם עוסקים בדבר הנוגע לכבוד שמים, "וְנִצַּבְתָּ עַל הַצֹּר", תתייבב כמו צור חלמיש, עד שיתוקן הדבר, אך "וְהִנֵּה בְּעֶבֶר כְּבֹדִי", אם אין הדבר נוגע לכבוד שמים, "וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצֹּר", נהג בצניעות וענוה יתירה.

ספר "שיח הפרשה"

וְרָאִיתָ אֶת אֲחֵרֶי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (לג. כג)

רובם של מאורעות וסיבות אין מבינים בתחילה את תכליתם ומשמעותם, כי נראים הן בעיני הבריות כמופלאים. רק כעבור זמן רב, במרוצת ההיסטוריה, מתבררת לנו משמעות של המאורעות ואנו תופסים את מגמת ההשגחה העליונה בהתארעותם. זהו שאמר הכתוב: "וְרָאִיתָ אֶת אֲחֵרֶי", רק אחר כך אפשר להשיג את דרכי ההשגחה, "וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ", מתחילה אי אפשר להבינן.

רְחוּם וְחֲנוּן אֶרֶךְ אָפִים וְרַב חֶסֶד וְאֶמֶת (לד.ו)

תמוה הדבר שנכנסה ב"ג מדות של רחמים מדת אמת, והלא אם ידון אותנו הקב"ה במדת האמת, יעלה הדבר למדת הדין, כי לפי מדת האמת רחוקים אנחנו מן התכלית מאוד. ונראה בזה, כי יש לפעמים שאדם מתדמה עצמו לצדיק והוא לובש איצטלא דרבנות ומראה לאחרים שהוא בעל עבודה ובעל מדרגה, אך אין תוכו כבדו כי איש פשוט הוא. ואם היה הקב"ה מחשיב אותו כפי שעושה הלה את עצמו, אז היה מדקדק עמו כחוט השערה כמו שהוא מדקדק עם הצדיקים והיה

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr